

відповідальність стає, мусить стати «моральним компасом» не просто складного, а трагічного світу. Світу, який актуалізує не лише відповідальність перед майбутніми поколіннями за довкілля, кліматичні зміни, а й за наслідки агресивних, злочинних дій, які вартують тисячі і тисячі людських життів.

По-третє, вартою уваги постає теза про те, що саме відповідальність є основою свободи. Суть цього положення полягає в тому, що «переймаючи відповідальність на себе, в усякому разі тоді, коли можлива особиста участь у тій чи іншій події життя, кожен із нас, тобто кожна людина, може усвідомлювати себе відповідальною і, в цьому розумінні, вільною» [4, с. 82]. У свободі оприявнюється реальність відповідальності: людина «засуджена, приречена» не так на свободу, як *на те, щоб брати на себе відповідальність* (курсив наш – Д.У.), без цього боротьба за рівність та справедливість може завершитися знищенням того, що сприяє їх здійсненню) [Там само, с. 84]. Виокремлення ж монологічної та діалогічної відповідальності, яка не просто передбачає визнання існування іншого персонального та соціального, колективного буття, актуалізує проблему людської гідності.

Важливо також наголосити на тому, що поглиблення інтересу до питань взаємин відповідальності та людської гідності стосується насамперед вітчизняної філософії і зумовлене трагічними подіями саме нашого життя. Подіями, які стали такими ж руйнівними, екзистенційно-значущими, як і події Другої світової війни. Йдеться про прагнення до приниження та фізичного знищення не просто окремих людей, а цілого народу, нашого українського народу. І знову виникає запитання про те, як це могло статися та що треба робити, щоб це не повторилося в майбутньому? А також – про відповідальність, моральну, метафізичну та юридичну, всіх дієвців та ідеологів нечуваних у нашому столітті на теренах Європи злочинів проти людяності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Апел К.-О. Дискурс і відповідальність: проблема переходу до постконвенціональної моралі / Пер. з нім. В. Купліна. Київ, 2009.
2. Apel K.-O. Transzendente Reflexion und Geschichte / Hrsg. und mit einem Nachwort von Smail Rapic. Berlin: Suhrkamp., 2017.
3. Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації / Пер. з нім. Л. Ситниченко, О. Лозінської. К.: ППС-2002, 2007.
4. Рідель М. Свобода та відповідальність. Два основних поняття комунікативної етики // Ситниченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. К.: Либідь, 1996.
5. Jaspers K. Die Schuldfrage. Von der politischen Haftung Deutschlands. München, Zürich. 1965.

БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

*Богдан ЦИМБАЛ, канд. техн. наук, доцент
Національний університет цивільного захисту України*

Безпека особистості – одна із складових у характеристиці системи цивільного захисту населення. На цій підставі можна зазначити про важливість застосування до дослідження безпеки особистості інструментарію, який використовується у межах фундаментальної науки,

зокрема, «Публічне управління та адміністрування». При цьому вивчення проблем безпеки особистості передбачає своєрідність у поєднанні, крім класичних загально наукових методів, ще й визначення комплексних і специфічних підходів до характеристики місця безпеки особистості в системі публічного управління в контексті забезпечення сталого розвитку.

Безпека особистості найповніше розкривається в рамках історичного та комплексного підходів при використанні порівняльних характеристик, а також синтезу функціонального й інституційного підходів. Застосування означених підходів передбачає упровадження низки методів. Їхню основу становлять відповідні методологічні засади, що дозволяють розглянути певну методологію як *вчення* про організацію діяльності, зокрема, публічно-управлінської діяльності. Зважаючи на предмет нашого дослідження, необхідно окреслити методологічні засади щодо формування системи публічного управління безпекою особистості в контексті забезпечення сталого розвитку.

Причинами виникнення та формування вчення про безпеку особистості є потреби й інтереси суспільства та людини у захисті від небезпек (дет. про їх важливість акцентовано в попередньому підрозділі цієї роботи).

Потреби й інтереси суспільства включають таке:

- збереження здоров'я та працездатності членів спільноти;
- захист членів суспільства від природних небезпек;
- демографічне зростання в умовах впливу небезпек як зовнішніх і внутрішніх факторів тощо.

Потреби окремо взятої особистості включають таке:

- фізіологічні потреби у їжі;
- у продовженні роду;
- у безпеці;
- у соціальних зв'язках (включеність у суспільство, наявність власної сім'ї та ін.);
- у повазі, схваленні та визнанні;
- у духовному, гуманітарному та іншому розвитку тощо.

Отже, офіційне визнання поняття безпеки особистості й інтересів останньої є закономірним наслідком, з одного боку, зростання загроз життєдіяльності людини та суспільства загалом, а з іншого – досягнень у вивченні проблем безпеки особистості та соціальної безпеки представниками багатьох галузей фундаментальної науки.

Мета гарантування та підтримки безпеки особистості – створення захисту з боку держави для людини в техносфері від зовнішніх негативних впливів антропогенного, техногенного та природного походження.

Завдання гарантування та підтримки безпеки особистості – формування в людини світогляду та культури безпечного життя, набуття знань, умінь і навичок, необхідних для забезпечення комфортного та безпечного життя, а також для збереження допустимої якості довкілля.

Предмет досліджень у сфері гарантування та підтримки безпеки особистості – це визначення небезпек (загроз) останній, що існують у системі «людина – джерело небезпеки», а також застосування методів і засобів щодо захисту від небезпек.

Наразі в Україні безпека особистості є результатом розвитку вчення, покликаного інтегрувати знання на загальній методичній основі у єдиний комплекс. Причому на кожному етапі методологічного вивчення безпеки

особистості є своя специфіка застосування необхідних для цього методів. Допомогти в їхньому обґрунтуванні може використання загальної методології побудови системи публічного управління.

Таким чином методологічно виправданим є визначення засад щодо поділу загроз безпеці особистості та їх характеристики залежно від того, які цінності для особистості є пріоритетними, а також залежно від джерела загроз. Окрема людина може загрожувати життю та здоров'ю іншої, її власності, честі та гідності особистості, але значно меншою мірою духовним цінностям, політичним правам і свободам, загальному добробуту людей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
2. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 31. – Ст. 241.
3. Особливості системи соціального захисту населення в Україні [Електронний ресурс] / М. М. Фаріон // Ефективна економіка. – 2017. – № 7. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5709>.

ЛОКАЛІЗАЦІЯ РАДІОАКТИВНОГО ВИПРОМІНЕННЯ МІСЦЕВОСТІ, СПРИЧИНЕНОГО НАСЛІДКАМИ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

Карина ШАМІНА

НК – Євген КАЧКАР, канд. техн. наук, доцент

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

Національного університету цивільного захисту України

Вторгнення країни-агресора та проведення ними інженерних земляних робіт по улаштуванню окопів та протитанкових траншей для утримання і оборони Чорнобильської зони, стало причиною техногенної радіаційної надзвичайної ситуації в період березня-квітня 2022 року. Внаслідок цих дій відбулася міграція радіоактивних речовин та підвищення рівня радіоактивного випромінення.

Міграція радіоактивних речовин призвела до їхнього перерозподілу по глибині ґрунту (вертикальна міграція) і у горизонтальному напрямку (латеральна міграція), що сприяло надходженню їх у рослини та у ґрунтові води. Рушійні сили, які викликають міграцію радіоактивних речовин у ґрунтах в природніх умовах, дуже різноманітні по своїй природі за ступенем впливу на міграцію. До них належать: фільтрація атмосферних опадів углиб ґрунту, капілярний підтік вологи до поверхні у результаті випару, термперенос вологи під дією градієнта температури, рух води по поверхні ґрунту, дифузія вільних і адсорбованих іонів, перенос на колоїдних частках, перенос по кореневих системах рослин, діяльність ріючих тварин у ґрунті.

Але одним із основних чинників техногенної надзвичайної ситуації є порушення цілісності ґрунтового шару на значній площі зони відчуження, спричиненого самовільним проведенням інженерних робіт військовими РФ.

Природне заглиблення радіоактивних речовин у ґрунті, поряд із природним розпадом, є одним з основних чинників, що зменшують потужність експозиційної дози (ПЕД) зовнішнього опромінення і